

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

географічний

(назва інституту/факультету)

Кафедра Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Географія ПРП України

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма «Географія»

(назва програми)

Спеціальність 014 – Середня освіта, 106 Географія

(вказати: код, назва)

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Ячнюк М.О., кандидат географічних наук, доцент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів)

Контактний тел. 0505166185

E-mail: m.yachniuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle

Консультації

Ззначте формат і розклад проведення консультацій

Очні консультації: Понеділок 13.00-14.00

Онлайн-консультації: Понеділок 16.00-17.00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна – “Географія ПРП України” дозволяє студентам зрозуміти як теоретичні так і методичні положення про природно-ресурсний потенціал України. А також зрозуміти оцінку запасів природних ресурсів.

2. Мета навчальної дисципліни є: озброїти студентів знаннями основних законів та закономірностей розвитку природно-ресурсного потенціалу України, його економіко-географічної оцінки, аналізу та синтезу.

Основні переваги і доцільність вивчення даної дисципліни слідує із таких освітніх завдань:

- пізнавати, засвоювати та практично використовувати закони і закономірності збалансованого, згармонізованого освоєння, охорони та відтворення природно-ресурсного потенціалу (ПРП) території (акваторії) України на всіх рівнях та етапах його використання людиною і суспільством в цілому;
- управляти адаптацією соціально-економічної структури національного господарського комплексу до можливостей екосистем;
- обґрунтовувати шляхи подолання наявних екологічних катаклізм та будувати екологічно безпечну життєдіяльність.

3. Пререквізити

4. Результати навчання. Формування результатів навчання ґрунтується на визначених освітньо-професійною програмою компетентностях, при врахуванні їх сформованості залежно від освоєних раніше чи суміжно подібних дисциплінах та виконанні завдань з професійної діяльності згідно кваліфікації.

В результаті вивчення дисципліни студенти повинні **знати:**

- ✓ основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географічної науки, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географії
- ✓ основні закономірності розвитку та розміщення ПРП України;
- ✓ величину та компонентну структуру ПРП;
- ✓ мінерально-ресурсний потенціал України;
- ✓ водно-ресурсний потенціал України;
- ✓ земельно-ресурсний потенціал України;
- ✓ лісо-ресурсний потенціал України;
- ✓ природно-рекреаційний потенціал України;
- ✓ фауністичний потенціал України;
- ✓ функціональну та територіальну структуру ПРП України;
- ✓ сутність природно-ресурсного районування;
- ✓ сучасну та перспективну оцінку ПРПА України;
- ✓ територіальну диференціацію природно-ресурсного потенціалу;
- ✓ методичні, теоретичні та методологічні положення економіко-географічної оцінки ПРП України.

вміти:

- ✓ визначати та характеризувати структуру ПРП України;
- ✓ здійснювати природно-ресурсне картографування;
- ✓ використовувати теоретичні і методичні основи оцінки в практиці раціоналізації природокористування України;
- ✓ самостійно вести польові природознавчі, фізико-географічні й суспільно-географічні дослідження, необхідні для організації практичних занять з географії в школі та позашкільної краєзнавчої і природоохоронної роботи.

Програмні компетенції

Загальні компетенції:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях;

- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність використовувати знання іноземної мови в освітній діяльності;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- знання та розуміння області природокористування та ресурсозберігання.

Фахові компетенції:

- базові знання про основні закони і теорії географічної науки; сучасні уявлення про закономірності перебігу географічних процесів;
- базові знання про природно-територіальні комплекси та ландшафти;
- здатність оцінювати вплив антропологічного фактора на довкілля;
- базові знання про атмосферу та клімат, особливості його формування;
- базові знання про гідросферу та водні об'єкти;
- здатність показувати знання і розуміння основних теорій, методів, принципів, технологій і методик в галузі охорони та використання природних ресурсів.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	Годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3-й	5	4	120	24	24	-	-	72	-	іспит
Заочна											

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		Л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи географії ПРП території (акваторії). Компонентна структура ПРП.													
Тема 1. (Лекція) Вступ. Предмет, мета, завдання курсу. Методологічні основи географії ПРП. Історія зародження та розвитку вчення про ПРП України	3	2	-	-	-	1							
Тема 2. (Практична робота) Оцінка величини та компонентної структури ПРП України.	6	-	4	-	-	2							

Тема 3. (Лекція) Мінеральний потенціал України	6	2	-	-	-	4							
Тема 4. (Практична робота) Еколого-економічна оцінка мінерального потенціалу України.	3	-	2	-	-	1							
Тема 5. (Лекція) Водний потенціал України.	6	2	-	-	-	4							
Тема 6. (Практична робота) Картографічна оцінка мінерального потенціалу України.	6	-	2	-	-	4							
Тема 7. (Лекція) Лісовий потенціал України.	6	2	-	-	-	4							
Тема 8. (Практична робота) Оцінка водного потенціалу України.	6	-	2	-	-	4							
Тема 9. (Лекція) Земельний потенціал України.	6	2	-	-	-	4							
Тема 10. (Практична робота) Картографічна оцінка водного потенціалу України.	6	-	2	-	-	4							
Тема 11. (Лекція) Природно-рекреаційний потенціал України.	6	2	-	-	-	4							
Разом за змістовим модулем 1	60	12	12	-	-	36							
Змістовий модуль 2. Конструктивно - географічні та прикладні аспекти оцінки ПРП Укр.													
Тема 12. (Практична робота) Еколого-економічна оцінка лісового потенціалу України.	5	-	2	-	-	3							
Тема 13. (Лекція) Фауністичний потенціал України.	5	2	-	-	-	3							
Тема 14. (Лекція) Картографічне моделювання ПРП України.	5	2	-	-	-	3							
Тема 15. (Практична робота) Еколого-економічна оцінка земельного потенціалу України.	5	-	2	-	-	3							
Тема 16. (Лекція) Системно-структурний аналіз ПРП.	5	2	-	-	-	3							
Тема 17. (Практична робота) Картографічна оцінка земельного потенціалу України.	5	-	2	-	-	3							
Тема 18. (Лекція) Типологія та природно-ресурсне районування України.	5	2	-	-	-	3							
Тема 19. (Практична робота) Основні напрями використання оцінки фауністичного потенціалу території.	5	-	2	-	-	3							
Тема 20. (Лекція) Прогнозування розвитку ПРП України.	5	2	-	-	-	3							
Тема 21. (Практична робота) Оцінка фауністичного потенціалу.	5	-	2	-	-	3							
Тема 22. (Лекція) Основні	5	2	-	-	-	3							

напрями раціоналізації природокористування в Україні.												
Тема 23 (Практична робота) Природно-рекреаційний потенціал України.	5	-	2	-	-	3						
Разом за змістовим модулем 1	60	12	12	-	-	36						
Усього годин	120	24	24			72						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1.	Вступ. Предмет, мета, завдання курсу.
2.	Методологічні основи географії ПРП.
3.	Оцінка величини та компонентної структури ПРП України.
4.	Історія зародження та розвитку вчення про ПРП України.
5.	Мінеральний потенціал України
6.	Еколого-економічна оцінка мінерального потенціалу України.
7.	Картографічна оцінка мінерального потенціалу України.
8.	Водний потенціал України.
9.	Оцінка водного потенціалу України.
10.	Картографічна оцінка водного потенціалу України.
11.	Лісовий потенціал України.
12.	Еколого-економічна оцінка лісового потенціалу України.
13.	Картографічна оцінка лісового потенціалу України.
14.	Земельний потенціал України.
15.	Еколого-економічна оцінка земельного потенціалу України.
16.	Фауністичний потенціал України.
17.	Картографічна оцінка земельного потенціалу України.
18.	Природно-рекреаційний потенціал України.

№	Тематика індивідуальних завдань
1.	Критичний аналіз та оцінка праць провідних вчених в галузі географії ПРП України (узагальнюючий реферат).
2.	Економіко-географічна сутність поняття “природно-ресурсний потенціал території (акваторії)”.
3.	Основні ознаки та властивості ПРП території (акваторії).
4.	Основні етапи становлення та розвитку вчення про ПРП території (акваторії).
5.	Внесок в географію ПРП Ю.Д. Дмитрієвського, В.О.Анучина, М.М.Паламарчука, І.О. Горленко, О. Г. Топчієва.
6.	Основні напрямки розвитку зарубіжної географії ПРП території (акваторії).
7.	Предметна сутність географії природно-ресурсного потенціалу території (акваторії).
8.	Специфіка економіко-географічного підходу до раціоналізації природокористування .
9.	Місце та значення географії ПРП території (акваторії) в системі географічних, економічних, екологічних наук.
10.	Основний зміст ретроспективного, сучасного та перспективного аналізу ПРП території (акваторії).!

* ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю при вивченні дисципліни: тестові завдання, виконання практичних робіт, захист ІНДЗ.

Контроль виконаних за бажанням студентів ІНДЗ, як додаткових (необов'язкових для виконання всіма студентами) завдань, здійснюється шляхом оцінювання у процесі усного індивідуального захисту у формі бесіди при поданні викладачу всіх необхідних матеріалів (розробок, тез виступів, рефератів тощо).

Формою підсумкового контролю є іспит, який враховує результати поточного контролю, наявні результати виконання ІНДЗ та результати власне самого екзамену.

Засоби оцінювання

Засоби оцінювання та демонстрування результатів навчання з дисципліни:

- модульні контрольні;
- реферати як форма ІНДЗ;
- виконання практичних робіт;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах (при наявності);

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Головним критерієм успішного освоєння дисципліни є досягнення студентом мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом освоєння навчальної дисципліни

Для оцінювання результатів освоєння дисципліни студентом використовується нижче зазначена числова (рейтингова) шкала.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Підсумкова оцінка (оцінка за іспит) з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності та за виконані ІНДЗ. Максимальна кількість балів (рейтингова оцінка) становить 100 балів і є сумою

оцінок, які може отримати студент за два змістовні модулі (модульне тестування та оцінювання виконаних лабораторних робіт) – 60 балів та підсумковий екзаменаційний модуль - 40. Додатково студент може отримати до 30 балів за виконання ІНДЗ. Підсумкова оцінка за іспит виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно зазначеної шкали оцінювання.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)											Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							
T2	T4	T6	T8	T10	T12	T15	T17	T19	T21	T23		
6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5	40	100

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література

1. Бодюк А.В. Фіксальні аспекти економічного природокористування.- Ірпінь, 2014.- 569 с.
2. Бойко І.Д. Економіка та географія природокористування: конспект лекцій. – Чернівці: ЧНУ, 2007. 94 с.
3. Географічні аспекти глобальних проблем людства: навч. посібник / М.О. Ячнюк, А.Г. Тюфтії. – Чернівці : Чернівець. Нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. – 148 с.
4. Географія в інформаційному суспільстві: Зб. наук. праць. У 4-х тт. К.: ВГЛ Обрії, 2008. Т.І. 322 с.
5. Географія в інформаційному суспільстві: Зб. наук. праць. У 4-х тт. – К.: ВГЛ Обрії, 2008. Т.ІІ. 368 с.
6. Географія в інформаційному суспільстві: Зб. наук. праць. У 4-х тт. К.: ВГЛ Обрії, 2008. Т.ІІІ. – 360 с.
7. Географія в інформаційному суспільстві: Зб. наук. праць. У 4-х тт. – К.: ВГЛ Обрії, 2008. Т.ІV. 386 с.
8. Географія: регіони та країни: тестові завдання /уклад.: П.О. Сухий, А.А. Мельник, М.О. Ячнюк, А.Г.Тюфтії. – Чернівці : Чернівець. Нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2019. – 108 с.
9. Гречановская И.Г., Педько А.И. Рента в регулировании землеиспользования // Зем. відносини: просторовий розвиток в Україні: Матер. міжн. н.-практ. конф. К., 2006. Ч.2. С. 93-96.
10. Данилишин Б.М., Чернюк Л.Г., Фащевський М.І. Соціально-економічні проблеми розвитку регіонів: методологія і практика / За ред. д.е.н. проф. Б.М.Данилишина. Черкаси: ЧДТУ, 2006. 315 с.
11. Державна регіональна політика України: особливості та сучасні пріоритети: Монографія / За ред. З.С. Варналія. К.: НІСД, 2007. 768 с.
12. Дорогунцов С.І., Муховиков А.М., Хвесик М.А. Оптимізація природокористування: В 5-ти т.: Навч. посібник. Т.1. Природні ресурси: еколого-економічна оцінка. К.: Кондор, 2004. 291с.
13. Коротун І.М., Коротун Л.К., Коротун С.І. Природні ресурси України: Навч. посібник. Рівне, 2000. 192 с.
14. Маринич О.М., Шищенко П.Г. Фізична географія України: Підручник. К.: Знання, 2008. 479с.
15. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: Підручник. – Суми: ВТД „Університетська книга”, 2013. 348с.
16. Методика формування стратегій сталого соціально-економічного розвитку курортно-рекреаційних територій і туристичних центрів / Гулич О.І., Гринів Л.С., Герасимчук Н.М. Л.: Ін-т регіон. дослідж. НАН України, 2007. 52 с.
17. Мінеральні ресурси України та світу на 01.01.2004 р./ Держ. ком. прир. ресурс. Укр. Голов. ред. Д.С.Гурський; ред. - уклад. Ю.І.Третяков. К., 2005. 461 с.
18. Національний атлас України. К.: ДНВП “Картографі”, 2007. 440 с.
19. Нікітін В.В. Ресурсний потенціал становлення громадянського суспільства в Україні. – Х.: Магістр, 2006. – 247 с.

20. Новаковський Л.Я., Шквир М.І. Регіональна земельна політика. - Київ: Урожай, 2006. 178 с.
21. Піріашвілі Б.З., Чиркін Б.М., Чукаєва І.К. Перспективний паливно-енергетичний баланс-основа формування енергетичної стратегії України до 2030 року. К.: Наук. світ, 2008. 240 с.
22. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України. К.: РВПС України, 1999. 716с.
23. Програма дій „Порядок денний на XXI століття”. К.: Інтелсфера, 2008. 360с.
24. Руденко В.П. Географическое разнообразие природно-ресурсного потенциала природных регионов Украины. Красноярск: КГТЭИ, 2007. 168 с.
25. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. У 3-х частинах: Підручник - Чернівці: Чернівецький національний університет, 2010. 552с. (Гриф надано МОН України – лист №1/11 – 3582 від 29.04.2010 р.)
26. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України: Тестові завдання. – Чернівці: Рута, 2007. 36 с.
27. Руденко В.П. Український природно-ресурсний потенціал: Серія оцінкових картосхем: Ч.3. – Чернівці: Рута, 2005. 248с.
28. Руденко В.П., Вацеба В.Я., Соловей Т.В. Природно-ресурсний потенціал природних регіонів України. Чернівці: Рута, 2001. 268 с.
29. Руденко В.П., Руденко С.В. Оцінка природно-ресурсного потенціалу України, як основа менеджменту природоохоронної діяльності. Чернівці: Черн. нац. університет, 2014. 248 с.
30. Руденко В.П., Трофимчук О.М. Український природно-ресурсний потенціал: Серія оцінкових картосхем. Част.2. К.: ІДНС, 2000. 186с.
31. Руденко В.П., Чернюх О.І. Становлення конструктивно-географічних напрямів раціонального природокористування в Україні у першій половині ХХ ст. Чернівці: Рута, 2004. 216 с.
32. Сааджан И.А. К вопросу оценки природных ресурсов и природно-ресурсных комплексов // Зем. відносини: просторовий розвиток в Україні: Матер. міжн. н.-практ. конф. К., 2006. Ч.2. С. 122-123.
33. Савич П.Г. Вартісна оцінка земельних ресурсів: теоретичні аспекти та практичне їх втілення (на прикладі банківських установ). Земел. відносини і просторовий розвиток в Україні: Матер. Міжнар. наук. конф. (м. Київ, 13-14 квітня 2006 р.) У 2-х ч. К., 2006. Ч.2. С. 65-67.
34. Садченко О.В. Економіко-географічний підхід до оцінки земельної ренти // Земельні відносини і просторовий розвиток в Україні: Матеріали міжнародної наукової конференції К., 2006. Ч.2. С.97-100.
35. Сундук А.М. Регіональний вимір економічної безпеки України. К.: Логос, 2007. 182 с.
36. Сухий П.О. Продовольча незалежність як індикатор оцінки стану продовольчої безпеки України / П.О. Сухий, А. Тюфтій, М. Ячнюк // Часопис соціально-економічної географії Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (Випуск 21 (2), 2016 р.) С.53-60
37. Сухий П.О. Регіональні особливості розвитку бджільництва в Україні /П.

- Сухий, М.Ячнюк / Українська географія: сучасні виклики. Зб.наук. праць у 3-х т. К.: Прінт-Сервіс, 2016. Т.11. С.304-305.
- 38.Сухой П.А. Географические особенности развития пчеловодства и рынка медоносной продукции / П.Сухой, М.Ячнюк // Нататкі Магілеўскага аддзела Беларускага географічнага таварыства, 2016. №1-2 (33-34). С. 37-45.
- 39.Третьяк А.М., Бабміндра Д.І. Земельні ресурси України та їх використання. К., 2003. 216 с.
- 40.Sukhyu Petro, Yachniuk Maryna Ukrainian food security: present-day state and problems of formation / P.Sukhyu, M. Yachniuk // Scientific Letters of Academic Society of Mochal Baludansky, 2016. 4 vol., No. 6/2016. p.150-152.